עשרה יוחסין פרק רביעי קידושין עח.

מסורת הש"ס

ווגה משוי לה. לקמן כהן הכא עליה עוד משום זונה שהרי נעבלה בעילת זנות מאסור לה: חללה לא משוי לה. ואין כהן שני הכא עליה לוקה משום חללה: חוד וכא עליה. הוא אי כהן אחר עשאה חללה שהרי אסורה לו משום זונה שאינו נוהג אלא בכהונה: כ"ג באלמנה כו'. וה"ה לכהן הדיוט בגרושה וחללה דהא מיגמר גמירי מהדדי מה כאן זרעו מולין אף להלן זרעו מולין הלכך בכהן הדיוט נמי איכא לא יחלל: לא יקח. משום קידושין וכביאה אלאמר קידושין הוא דקאמר לוקה שתים: משום לא יחלל. אמילא אותה: ולילקי נמי. משום מיגול זרעו: כשלא גמר ביאתו. דליכא מיגול זרע אבל היא נתחללה בהעראה כדתנן ביבמות (דף נג:) אחד המעבר ואחד הגומר קנה ולא חילק בין ביאה לביאה: אלמנה וגרושה. בא על אלמנה שהיא גרושה: משוס שני שמות. משום אלמנה ומשום גרושה: שני שמות על זה כו'. ולאי שני שמות דקתני גרושה ואלמנה קאמר ומיהו על כל אחת לוקה שתים משום לא יקח ומשום לא יחלל: אלא על אחת. על שם גרושה הוא חייב על כל מיונים החלויים בה אבל על חלוצה לא דחלוצה לאו דאוריתא אלא דרבנן: קידש. כ"ג או כהן הדיוט אחת מן הפסולות האמורות בענין: לא יקח. קידושין משמע שהן הקויים אותה: כעל לוקה. בעל אחר קידושין לוקה שתים לא בעל אינו לוקה אפי' אחת: ומודה אביי. אע"ג דמחייב מלקות אקידושין באיסור כהונה הכא הוא דכל חד וחד לאו באנפי נפשיה ולא תלה הכתוב את זה בזה בפירוש אבל ומתארמלה או נתגרשה אע"ג דכתיב לא יוכל לשוב לקחתה דהיינו אזהרה אלא יקדשנה מודה הוא דאינו לוקה עד שיבעל דבהדיא תלה רחמנא קידושין בביאה: לקחתה לביום לו לאשה. דכיון דקיחה הוא קידושין להיות לו לאשה אישות של ביאה קאמר: ומודה רבא. אע"ג דבעי באיסור כהונה תרתי דוקא ביאה אחר קידושין הוא דבעי דאקידושין לחודייהו לא לקי: אבל בעל ולא קידש. מודה הוא שהבעילה אינה תלויה בקידושין דלא יחלל אמר רחמנא וזרעי אף עז מחלל זרעו: ילידו בעבירה. שנתעברה אמו באיסור אבל עובד כוכבים בעובדת כוכבים אין עיבורו באיסור: שכן ביאתו בעבירה. באלמנה זו לפיכך בת הבעלה מהן פסולה לכהונה שהרי ילידתה בעבירה תאמר בגר שנשא ישראלית שביאתו בהיתר: חלל יוביש. שנשא ישראלית שאין ביאתו בעבירה: שאינו ברוב הקהל. שחלוקין משאר קהל שזה ילידתו בעבירה וזה ביאתו בעבירה: אף אני אביא גר שאינו ברוב קהל. שבא מטפה פסולה: מלרי ראשון. שנשא מגרת ראשונה שאין ילידתו בעבירה ולא ביאתו בעבירה ובתו פסולה להא שניה היא ולחמנא אמר[2] דור שלישי: שאינו ברוב קהל. שזה ילידתו בעבירה וזה לא אינו ראוי לבא בקהל ואי אינו ברוב קהל שבא מטפה פסולה: פוסלין בביאתן. את אשה מן הכהונה כדתניא לעיל בפירקין (דף עד:) בן ט' שנים ויום א' גר עמוני ומואבי כו' אתמר בגר שאינו פוסל בביאתו: מהאי דינא. מה אלא שבא מטפה כשרה פוסל גר שבא מטפה פסולה לכ"ש כו': רש"א כו'. הרי ארבע מחלוקת בדבר. לר"י בת גר זכר פסולה ואפי' נשא ישראלית. לר' אליעזר אי איכא לד אחד ישראל מכשיר ומיהו גר וגיורת בתו פסולה. ולר' יוסי אפי' גר שנשא גיורת בתו כשרה ומיהו הורמה ולידתה בקדושה בעי. ור' שמעון אפי' גיורת עצמה מכשיר ובלבד שלא תהא ראויה לביאה בגיותה לתיפוק לה מכלל זונה: וכרי דינקים היה כיניסם. בין היולדים למלחמת מדין שנאמר להם המקרא הזה: כל זרע. כלומר כל עיקר הקרוי זרע היינו מן האב לתפוקי בת גר זכר: מקלם זרע. אפי' זרע כחוש כגון מן האם גר שנשא ישראלית: מי שנזרעו בישראל. שהא הורמה בקדושה: מי שנזרעו כאוליה בישראל. שלמתו וגמרו כתוליה משנאה לכלל ישראל דהיינו כשנעשית בת שלש גמרו כתוליה לביאה שאם תבעל מכאן ואילך אינו מחזיק אבל קודם שלש כל שעה הם מחזיק ונומתים ונאינן[3] והכי דריש לקרא כתולות מזרע בית ישראל כתולי שלה יהו מזרע גידולי יהודי:

הלי

אחת מהאסורות לוקה אף משום לא יחלל, ואם קדש ובעל לוקה שתים, והה"נ לממזרת ונתינה לישראל דלא כתיב בהו קיחה אלא לא יבא שלוקה עליהם אם בא על אחת מהן בלא קדושין. ורבא אמר קדש ובעל בין כ"ג באלמנה או הדיוט בגרושה לוקה, כ"ג שתים כדלעיל והדיוט אחת, לא בעל אינו לוקה לא כ"ג ולא הדיוט כלל. מה טעם קאמר, כלומר זה טעם לכל דברי רבא, וה"ם זה הלאו דלא יחלל אינו לוקה עליו אלא מאלמנה שבה נתייחד זה הלאו שהוא מחללה עתה בביאתו ואע"פ שזכר גרושה כאן וחללה זונה שהזכיר למעלה בפרשת כהן הדיוט, לא ליחד להם לאו על הביאה לתודה משום חלול הזרע בא, אלא לפרש טעם האיסור שלא יחלל זרעו ואין להלקות על לאו זה שאינו אלא פירוש וטעם על האיסור. אבל מאלמנה אם בא עליה לוקה שהרי לא אסרה לו אלא בזאת הפרשה ובא להזהירו שלא יחלל הזרע לאסור הקיחה, אלמא אינו

מ"ט דרך ליקוחין אסרה תורה. פי' דלא יוכל בעלה הראשון לשוב לקחתה כתיב ה"ג בקונטרס' ול"ג דרך הויה אסרה תורה לפי דמהאי קרא דהויה מפיק לעיל דבעי ביאה להמחיי הממזיר גרושתו והשתא הויה מפיק מינה שאין חייב במחזיר גרושתו אלא מ"מ קידש ושמא י"ל דנוכל לגרוס דרך הויה אסרה תורה לפי דלעיל דריש ליה מלאשה דמשמע דרך של אישות דהיינו ביאה והכא דריש מלהיות דמשמע הויה שהן קידושין[1]: ורבי יהודה בר נמי פוסל בביאתו ומייתי לה במה הצד. דחלל ומצרי ראשון וא"ת לר' יוסי אמאי מכשיר בממזרי בת גר הוה לן למיפסל במה הלד שבהן דחלל ומצרי כמו רבי יהודה ול"ל דקסבר רבי יוסי אין זו הלד הבאה למילף מיניהו פסול לבת גר שהרי בת חלל אינה פסולה לקהל ישראל ובת מצרי ראשון פסולה לבת בקהל ולא שייך למימר הלד הבאה שבהן שאין ברוב הקהל ובתו פסולה כיון שאין פסול בנות שוה ועוד דוחק הוא לומר ולפרש שאין ברוב קהל היינו שנאחד מהם יש לד עבירה ובאמרת הוא פסול לבת בקהל דאין סברא לומר כן דהא אין שוין:

[במה הצד בהאי דינא. קשיא לר"י דהא לא שייך פסול ביאה בגר מצרי אלא כשנשא בת ישראל דאי במצרית בגר היא פסולה ואיכא למיפכך מה להלד הבאה שבהן שכן יש בהן לד עבירה כדלעיל כו'][2]: מ"ר הלי

זונה משוי לה חללה לא משוי לה חזר ובא עליה עשאה חללה אמר רב יהודה [1]כהן גדול באלמנה לוקה שתים אחת משום [1]לא יקח ואחת משום [2]לא יחלל ולילקי נמי משום לא יחלל זרעו בשלא גמר ביאתו מתיב רבא [3]אלמנה וגרושה לוקה משום שני שמות מאי לאו שני שמות ותו לא לא שני שמות על זה ושני שמות על זה אי הכי אימא סיפא גרושה וחלוצה אינו חייב אלא [3]על אחת ה"ק אינו חייב אלא על אחת ולעולם שני שמות וחלוצה דרבנן והתניא[3] גרושה אין לי אלא גרושה חלוצה מנין תלמוד לומר ואשה [2]מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא אמר אביי קידש לוקה בעל לוקה קידש לוקה משום לא יקח בעל לוקה משום לא יחלל רבא [3]אמר [2]בעל לוקה לא בעל אינו לוקה משום דכתיב לא יקח ולא יחלל מה טעם לא יקח משום לא יחלל [1]ומודה אביי בשחזר גרושתו שאם [2]קידש ולא בעל שאינו לוקה [3]לקחתה להיות לו לאשה אמר רחמנא והא ליכא [1]ומודה רבא בכהן גדול באלמנה שאם בעל ולא קידש שלוקה ולא יחלל זרעו בעמיו אמר רחמנא והרי הוא חילל [1]ושניהם מודים במחזיר גרושתו שאם בעל ולא קידש שאינו לוקה דרך [2]ליקוחין אסרה תורה[3]: רבי יהודה אומר בת גר זכר כבת חלל: תניא רבי יהודה אומר [3]בת גר זכר כבת חלל זכר והדין נותן מה חלל שבא מטפה בשרה בתו פסולה גר שבא ממטפה פסולה אינו דין שבתו פסולה מה לחלל שכן יצירתו בעבירה כהן גדול באלמנה יוכיח שאין יצירתו בעבירה בתו פסולה מה לכהן גדול באלמנה שכן ביאתו בעבירה חלל יוכיח וחזר הדין לא ראי זה כראי זה הצד השוה שבהן שאינו ברוב הקהל[3] ובתו פסולה אף אני אביא את הגר שאינו ברוב קהל ובתו פסולה מה להצד השוה שבהן שכן פוסלים בביאתם ורבי יהודה גר נמי פוסל בביאתו ומייתי לה [3]במה הצד מהאי דינא: ר' אליעזר בן יעקב אומר [3]גר: [3]תניא רבי שמעון בן יוחי אומר [3]גיורת פחותה מבת שלש שנים ויום אחד בשרה לכהונה שנאמר [4]וכל הטף בנשים החיו לכם והלא פינחס היה עמהם [1]ורבנן החיו לכם לעבדים ולשפחות [3]וכולן מקרא אחד דרשו [5]אלמנה וגרושה לא יקחו להם לנשים כי אם בתולות מזרע בית ישראל רבי יהודה סבר עד דאית כל זרע מישראל רבי אליעזר בן יעקב סבר מזרע ואפילו מקצת זרע רבי יוסי סבר מי שנזרעו בישראל רבי שמעון בן יוחי סבר מי שנזרעו בתוליה בישראל אמר ליה רב נחמן [3]לרבא האי

תורה אור השלם

1. אלמנה וגרושה וחללה זנה את אלה לא יקח כי אם בתולה מעמיו יקח אשה:
2. ולא יחלל זרעו בעמיו כי אני יי מקדשו: ויקרא כא טו
3. לא יובל בעלה הראשון אשר שלחה לשוב לקחתה להיות לו לאשה אחרי אשר הטמאה כי תועבה הוא לפני יי ולא תחטיא את הארץ אשר יי אלהיך נתן לך נחלה: דברים כד ד
4. וכל הטף בנשים אשר לא ידעו משכב זכר החיו לכם: במדבר לא יח
5. ואלמנה וגרושה לא יקחו להם לנשים כי אם בתולת מזרע בית ישראל והאלמנה אשר תהיה אלמנה מכהן יקחו: יחזקאל מד כב

גליון הש"ס

גמ' קידש ולא בעל שאינו לוקה. עיין יומא דף י ע"ב תוס' ד"ה התולן: שם בבה הצד מהאי דינא. עי' יומא דנ"ב ע"א תד"ה ולא לאו: שם גיורת פחותה מבת ג'. עי' סנהדרין ל' סא ע"ב תד"ה קטן:

מוסף רש"י

הובא בסוף המסכת

תוס' ר"י הזקן

אלמנה וגרושה. בא על אשה אלמנה שהיא גרושה גם כן. שני שמות. משום אלמנה ומשום גרושה. על זה. ודאי שני שמות דקתני הוא אלמנה וגרושה, מיהו על אלמנה לוקה משום לא יקח ומשום לא יחלל, וכן בגרושה. אלא אחת. ס"ד לאו אחד והוא לאו דגרושה, דחלוצה דרבנן הוא. שתי שמות. משום לא יקח ומשום לא יחלל. וחלוצה מדרבנן הוא, קושיא הוא. קדש לוקה. פר"ש קדש כהן גדול או הדיוט אחת מן הפסולות האמורות בהן. לא יקח. דלא יקח משמע לא יקדש. בעל. אף בלא קדושין לוקה משום לא יחלל. קדש ובעל לוקה*. פר"ש שתים אחת משום לא יקח ואחת משום לא יחלל. אינו לוקה. אפילו משום לא יקח. ומודה אביי. אף ע"ג דמחייב מלקות אקדושין באיסור כהונה התם הוא דלא לאו באפי נפשיה הוא ולא הלה זה בזה, אבל ישראל המחזיר גרושתו משנשאת לאחר, כתיב לא יוכל לשוב לקחתה להיות לו לאשה, וכיון דקיחה היינו קידושין, להיות לו לאשה היינו ביאה, אלמא תלה רחמנא קדושין בביאה. ומודה רבא. אף ע"ג דבאיסור כהונה בעי תרתי ביאה אחר קדושין, ה"מ דלא לקי אקדושין לחודייהו אבל אביאה בלא קדושין לקי. ונמשך בכל זה ר"ש אחר פירושו שפי' דלא יחלל אפילו אכהן הדיוט אבל בין רבא באיסור מחזיר גרושתו משנשאת לאחר דבעל ולא קדש שאינו לוקה. דרך לקוחין אסרה תורה. כלומר על הביאה לא פרט לאו אלא ע"י לקוחין דלא יוכל לשוב לקחתה כתיב. ודעת הרי"ל לפמ"ש בקדושה פ"ז [ה"ד] וע"ז [ה"ב] ובספר המצות בקס"א ובקס"ב דאינו לוקה משום לא יחלל אלא כ"ג באלמנה מפני שהיא כשרה לכהונה ובזאת הבעילה חללה ופסולה לכהונה. אמנם כהן הדיוט אם בעל

*נראה מזה דזאת גורם בדברי רבא קידש ובעל לוקה וע"ז פר"ש דמוקה שתים (ד"ו). **בנכת"י: דבגרושה בפי' לא תני.

עין משפט נר מצוה

עז א מיי' פי"ז מהל' מיאסורי ביאה הלכה ד סמג לאוין קכב:

עח ב מיי' שם הלכה ז סמג שם טוש"ע אה"ע סי' ו סעיף ג:

עט ג מיי' שם הלכה כ וסעי"ז הלכה כ:

פ ד מיי' פי"ח מהלכות גירושין הלכה יב סמג לאוין פא:

פא ה מיי' פט"ו מהל' איסורי ביאה הלי' כ ופי"ז הלכה כ:

פב ו מיי' פי"ח מהל' גירושין הלכה יב סמג לאוין פב:

פג ז מיי' פי"ט מהל' איסורי ביאה הלי' ג סמג לאוין קכא טוש"ע אה"ע סימן ו סעיף ח:

מוסף תוספות

א. כדמשמע בפ"ק דיבמות (יג:) ולעיל בסוף פרק האומר (פח.). הוסי' טוק. ב. ואע"ג דלגבי פסול בתו לא שייך למיפרך הכי היינו משום דמיירי במצרי ראשון שבעל מצרית ראשונה דאין ביאתו בעבירה וכלא עבירה היא נפסלת. וכו' ד"ל וכו'. תר"ם.

תוס' ר"י הזקן (המשך)

בלא קדושין אע"פ שזה אסור עליו ומהדר ממנו ופסלה לכהונה אינו לוקה כי לא נחבארה האזהרה, וכתב כ"ג בגרושה וחללה זונה עם כהן הדיוט אחד הוא, ע"כ ענין לשונו, וכן נראה מן ההלכה שכל מקום שזוכר שלוקה משום לא יחלל מפרש ואומר כ"ג באלמנה. אמר רב יהודה אמר רב כ"ג באלמנה וכו'. פי' אלמנה דוקא, ומתיב תלמודא ולילקי נמי משום לא יחלל זרעו, כלומר אמאי נקט אלמנה אפילו בגרושה מצי למימר לוקה שתים משום לא יקח ומשום חלול זרעו, ומשני האי דנקט אלמנה ולא גרושה משום דמיירי בשלא גמר ביאתו, אבל לעולם אם גמר ביאתו הרי חלל זרעו ואף בגרושה לוקה שתים. ואותביה רבא מהא מתני' דאלו הן הלוקין שדעת רבא דלא יחלל אינו לוקה אלא על אלמנה שהיא כשרה ונתחללה בביאתו וזה הלאו באלמנה. ואותביה [מהא דתני אלמנה וגרושה לוקה משום שני שמות] מאי לאו שני שמות ותו לא, כלומר אין הצטרפות לאיסורין אלא כשם שלוקה משום אלמנה כך לוקה משום גרושה, אבל לעולם משום אלמנה לוקה שתים ומשום גרושה אינו לוקה אלא אחת. ומשני לא שני שמות משום אלמנה ושני שמות משום גרושה ומכל וכל השוה אותן. ומתיב מגרושה** ותלוקה דלא תני אלא אחת, ומשני וכו', נמצא דעת רבא דהא דאמר רב כ"ג באלמנה לוקה שתים באלמנה דוקא הוא. ודעת שיטת הגמ' דאפילו בגרושה הוא אם גמר ביאתו. ובתר הכי אתיא פלוגתא דאביי ורבא דשייכא בהא מילתא, ומגרר עמה פלוגתא אחרייתי. אמר אביי קדש לוקה, כלומר קדש כ"ג אלמנה או הדיוט גרושה לוקה [משום] לא יקח, בעל אע"פ שלא קדש לוקה משום לא יחלל דס"ל לאביי כשטה דלעיל דלא יחלל זרעו דכתיב אף לכל איסורי כהונה, הלכך אפילו כהן הדיוט אם בא על

שהרי לא אסרה לו אלא בזאת הפרשה ובא להזהירו שלא יחלל הזרע לאסור הקיחה, אלמא אינו

עז א מיי' פי"ז מהל' מיאסורי ביאה הלכה ד סמג לאוין קכב:

עח ב מיי' שם הלכה ז סמג שם טוש"ע אה"ע סי' ו סעיף ג:

עט ג מיי' שם הלכה כ וסעי"ז הלכה כ:

פ ד מיי' פי"ח מהלכות גירושין הלכה יב סמג לאוין פא:

פא ה מיי' פט"ו מהל' איסורי ביאה הלי' כ ופי"ז הלכה כ:

פב ו מיי' פי"ח מהל' גירושין הלכה יב סמג לאוין פב:

פג ז מיי' פי"ט מהל' איסורי ביאה הלי' ג סמג לאוין קכא טוש"ע אה"ע סימן ו סעיף ח:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com